

Značaj kontrole pristupa i njen uticaj na kapacitet i nivo usluge puteva

Autor: Ana Trpković, dis

Saobraćajni fakultet,
Univerzitet u Beogradu

Rezultat rada na projektu Ministarstva za nauku i
tehnološki razvoj Republike Srbije br. 15015

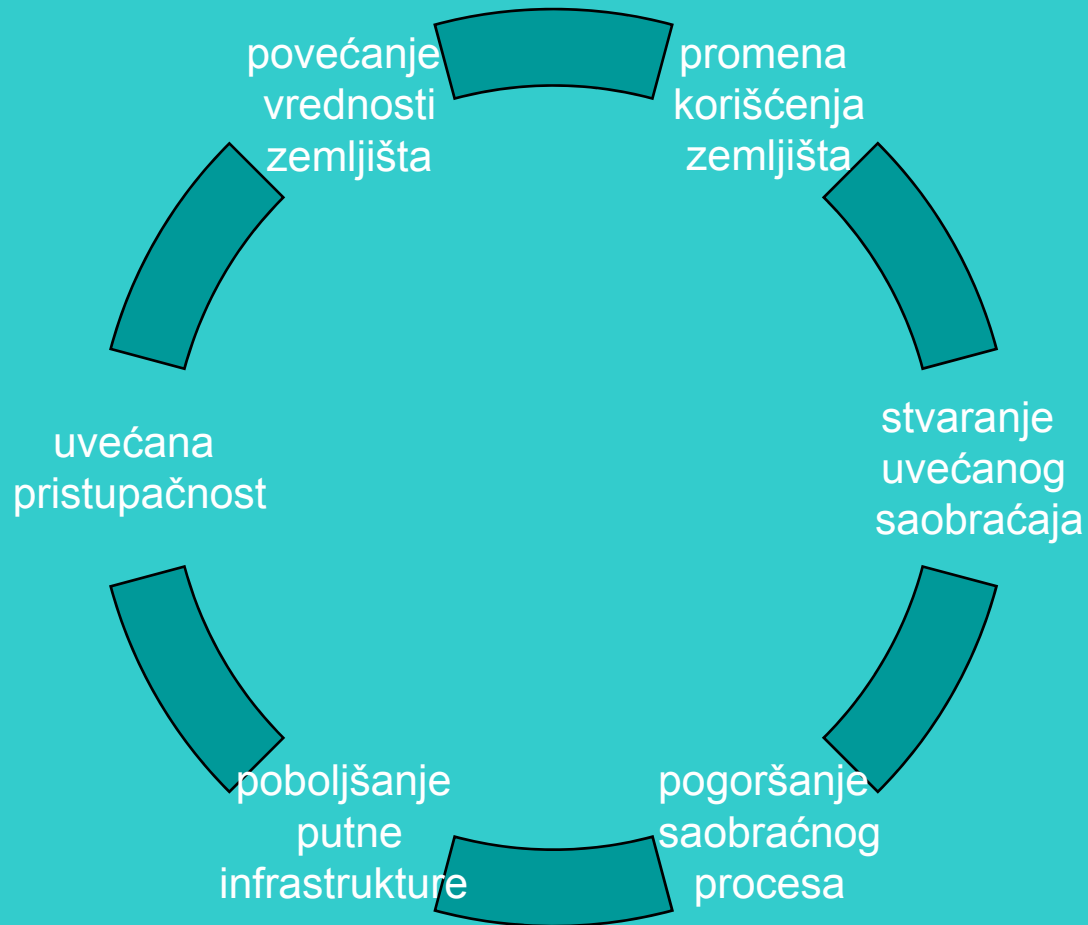
Šta je kontrola pristupa?

- Kontrola pristupa se definiše kao ograničenje i regulisanje javnih i privatnih pristupa na državne, odnosno javne puteve, u skladu sa državnim propisima ili zakonima.
- Kontrola pristupa se definiše i kao kontrolisano pravo pristupa korisnika ili posednika zemljišta koje se sučeljava sa putem od strane javnih ustanova odnosno od strane onih koji upravljaju putevima.
- Upravljanje pristupom jeste sistematska kontrola lokacija, rastojanja, planiranja, projektovanja i korišćenja pristupnih puteva primenom odgovarajućih mera.

[Neka osnovna pitanja bila bi ...]

- Kada se počelo sa razmatranjem ovog problema?
- Kakva je situacija kada nema kontrole pristupa?
- Ko ima koristi od upravljanja pristupom?
- Kako se u praksi ovaj problem rešava?

Ciklus “pojave pristupa”

[Prednosti kontrole pristupa]

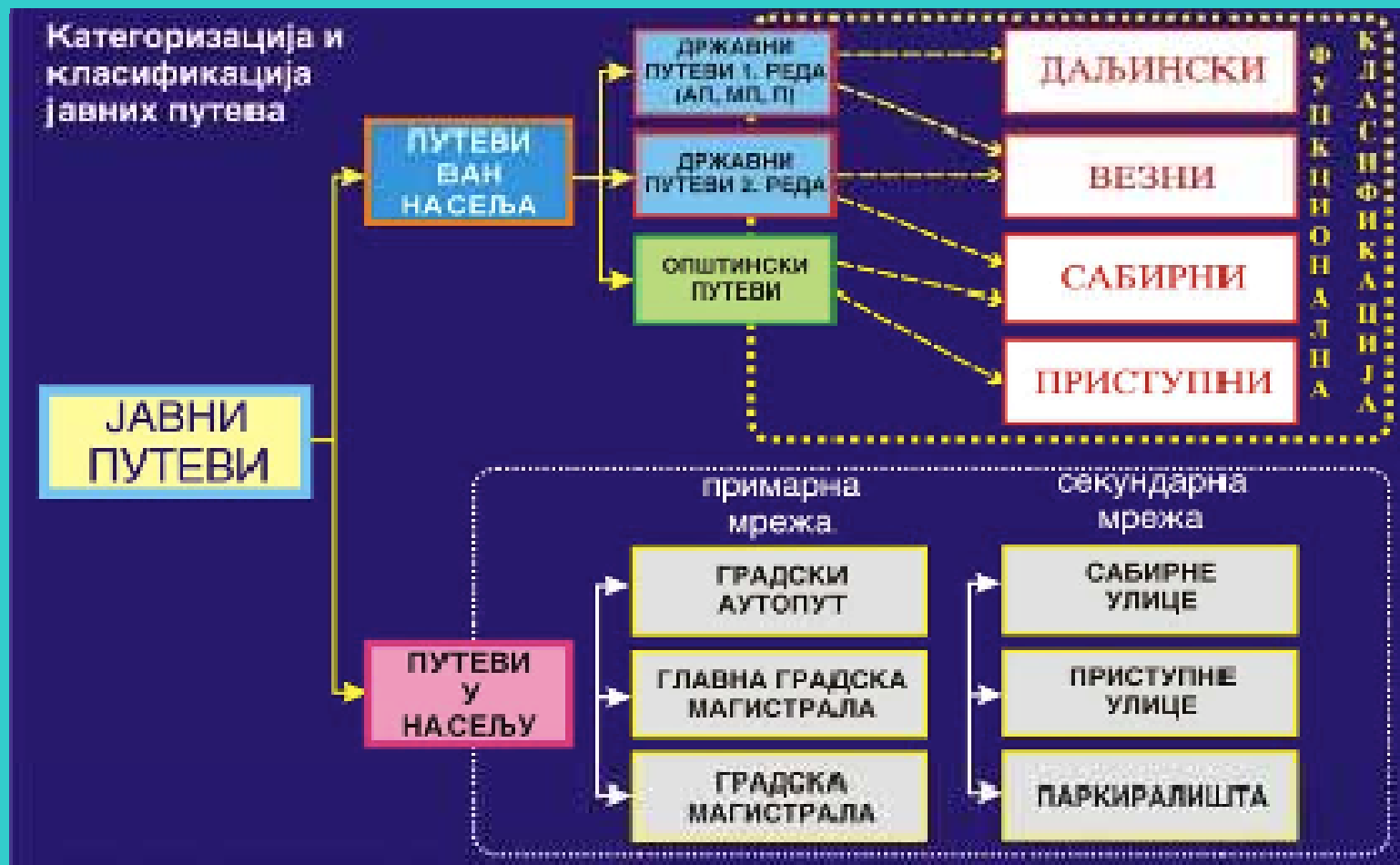
Prednosti su višestruke, a neke najznačajnije su:

- bolje funkcionisanje saobraćajnog procesa;
- poboljšana bezbednost učesnika u saobraćajnom procesu;
- koristi vlasnika imovina koje se nalaze uz put;
- očuvanje investicija u putnu mrežu;
- ekološke koristi...

[Preduslovi za uvođenje]

- postojanje funkcionalne klasifikacije mreže,
- sistematizacija i klasifikacija tipova pristupa i
- uspostavljanje veza između ova dva subjekta

Republika Srbija

Kapacitet, NU i kontrola pristupa

- Uloga nekog puta u mreži određena je funkcionisanjem saobraćaja na njemu.
- **Kapacitet i nivo usluge predstavljaju kvantitativni i kvalitativnu meru udovoljavanja saobraćajnim zahtevima na posmatranom putu.**
- Takođe ove veličine imaju ključnu ulogu u planiranju, projektovanju mreže i upravljanju saobraćajnim procesom. U tom smislu veoma značajno je sagledati uticaj kontrole pristupa na ova dva faktora.

Izmeritelji efikasnosti nivoa usluge

Funkcionalni deo mreže	Izmeritelji efikasnosti
Autoputevi	<ul style="list-style-type: none">■ gustina(PA/km/traci)■ prosečna brzina toka (km/h)■ veličina protoka vozila (PA/h/smeru)
Višetračni putevi	<ul style="list-style-type: none">■ gustina(PA/km/traci)■ prosečna brzina toka (km/h)
Dvotračni putevi	<ul style="list-style-type: none">■ prosečna brzina toka (km/h)■ veličina protoka vozila (PA/h/oba smeru)■ vremenski zastoji (%)

Iskustva - SAD

- Odnos broja pristupnih tačaka i smanjenja brzine

Broj pristupa po km	Smanjenje brzine
0	0.0
6	2.5
12	5.0
19	7.5
25 i više	10.0

Iskustva - SAD

- Procentualno produženje vremena putovanja vozila na glavnom pravcu u zavisnosti od broja vozila koja se u desnom skretanju uključuju na put kreće se od 2.4% za minimalni broj vozila (30 i manje) do 21.8% za preko 90 ulivanja na sat.
- Relativno povećanje vremena putovanja u zavisnosti od rastojanja pristupa (bez saobraćajne signalizacije) procentualno se kreće u rasponu od 27.3% za rastojanje od 30m, pa do 6.2% za priključke na rastojanju od 150m. Ove vrednosti važe za minimale ulivne protoke od 30 vozila na sat.

Iskustva - SAD

- Razmatran je uticaj kontrole pristupa na veličinu protoka, pa prema podacima sa istraživanja u državi Vašington prisustvo dobre kontrole pristupa omogućilo je **povećanje protoka za čak 30%!**

Iskustva – Republika Srbija

- nije uspostavljen sistemski i metodološki definisan pristup ovom problemu koordinisan od strane svih nadležnih institucija;
- na većini dvotračnih puteva u Republici Srbiji prisutna veoma slaba kontrola pristupa;
- gustina legalnih i nelegalnih priključaka kreće od 2 do 4 po kilometru puta;
- U blizini gradova iznosi čak **40 do 50** priključaka po kilometru!

[Primeri sa domaćih puteva]

[Primeri sa domaćih puteva]

[Primeri sa domaćih puteva]

[Primeri sa domaćih puteva]

[Primeri sa domaćih puteva]

[Primeri sa domaćih puteva...]

[Primeri sa domaćih puteva]

[Moguće posledice ...]

- drastično smanjenje nivoa usluge i samog ranga puta,
- povećanje troškova korisnika putnog pravca,
- neprihvatljivo snižavanje nivoa bezbednosti na putu

Zaključci, preporuke i smernice

- na osnovu funkcionalne kategorizacije mreže izvršiti klasifikaciju javnih puteva prema kriterijumu pristupačnosti;
- usaglasiti i dopuniti postojeću zakonsku regulativu (koja trenutno ostavlja prostor za razne nedoumice);
- metodološki osmisliti i sprovesti istraživanja na terenu za potrebe formiranja inventara - baze podataka svih postojećih priključaka, a zatim obaviti njihovu sistematizaciju i klasifikaciju;

Zaključci, preporuke i smernice

- izvršiti istraživanje uticaja kontrole pristupa na kapacitet i nivo usluge u lokalnim uslovima;
- pristupiti izradi priručnika za upravljanje i kontrolu pristupa na putnoj mreži u Republici Srbiji;
- u procesima planiranja, projektovanja, održavanja i eksploatacije putne mreže dosledno sprovoditi Zakon i sve predviđene mere;

Hvala na pažnji